

XÂY DỰNG THÀNH PHỐ THÔNG MINH BÌNH DƯƠNG: TỪ MÔ HÌNH QUỐC TẾ ĐẾN TẦM NHÌN ĐỘT PHÁ^(*)

TS. NGUYỄN VIỆT LONG^(**)

Tóm tắt: Xây dựng thành phố thông minh đang là xu thế để Việt Nam đáp ứng nhu cầu thời đại và cuộc cách mạng công nghiệp 4.0. Tuy nhiên, hướng phát triển này vẫn còn nhiều thách thức cả về kinh tế và xã hội. Tháng 3/2016, tỉnh Bình Dương triển khai đề án thành phố thông minh. Việc xây dựng thành phố thông minh ở Bình Dương không áp dụng cách tiếp cận thông thường là ứng dụng công nghệ hiện đại để giải quyết một số vấn đề, như giao thông, năng lượng, chính phủ điện tử... mà nghiên cứu mô hình đột phá của các thành phố thông minh đã thành công trên thế giới, đặc biệt là đơn vị kết nghĩa - thành phố Eindhoven Hà Lan, từ đó học hỏi để vươn lên một tầm cao mới về kinh tế - xã hội, hướng đến nền dịch vụ, sản xuất công nghệ cao. Bài viết phân tích về thực trạng và khát vọng của Bình Dương, mô hình phát triển của thành phố Eindhoven, vận dụng sáng tạo mô hình này trong thực tiễn và nhu cầu của Bình Dương, quy hoạch khởi đầu từ Vùng thông minh, hướng tới tiêu chí quốc tế ICF.

Từ khóa: Thành phố thông minh; Bình Dương; cách mạng công nghiệp 4.0; mô hình Ba Nhà, Eindhoven

1. Đặt vấn đề

Tại các nước phát triển, hàng loạt đô thị đã được công nhận là “thông minh” theo các tiêu chí đánh giá khác nhau, như New York ở Mỹ, Montreal ở Canada, Seoul ở Hàn Quốc, Stockholm ở Thụy Điển, Bologna ở Ý... Nhiều nước còn xem việc phát triển thành phố thông minh là chiến lược quốc gia. Ở các nước đang phát triển (nơi mà dân số và các vấn đề môi trường đang gia tăng nhanh) xây dựng thành phố thông minh cũng trở thành trào lưu, điển hình như Trung Quốc, Ấn

Độ... Tại Việt Nam nhiều địa phương, như Hà Nội, Quảng Ninh, Đà Nẵng, TP Hồ Chí Minh, Cần Thơ... đã công bố khởi động triển khai đề án xây dựng thành phố thông minh. Bên cạnh đó, ngày 4/5/2017 Chính phủ đã ra Chỉ thị số 16/CT-TTg tiến hành nghiên cứu sâu về vấn đề này.

Hiện nay, khái niệm về thành phố thông minh vẫn chưa có sự thống nhất và các địa phương đang áp dụng nhiều cách tiếp cận, xây dựng khác nhau. Theo cách hiểu phổ biến, thành phố thông minh là nơi ứng dụng các giải pháp công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin và truyền thông, để giải quyết các vấn đề cụ thể, đáp ứng nhu cầu của người dân, đồng thời tạo điều kiện để cộng đồng cùng tham gia vào quá trình này. Các giải pháp thông minh giúp quản lý một cách hiện đại, hiệu quả nhiều lĩnh vực, như giao

^(*)Bài viết có sử dụng nhiều trích dẫn từ bài “Bình Dương hướng tới đô thị thông minh” (Tạp chí Người Đô thị, số 49) của tác giả.

^(**)Giám đốc Văn phòng Thành phố Thông minh tỉnh Bình Dương

thông, giáo dục, y tế, hành chính, môi trường, năng lượng, quy hoạch đô thị... Tuy nhiên, bên cạnh sự thành công, nhiều dự án xây dựng thành phố thông minh trên thế giới đã thất bại. Nguyên nhân là do những dự án này đã không lường hết được các thách thức, như vấn đề huy động và phân phối nguồn lực như thế nào để tránh dàn trải, quyết định cần đầu tư vào lĩnh vực nào, ở đâu, sử dụng công nghệ nào... Đồng thời, việc đầu tư, duy trì, bảo dưỡng các công nghệ còn tốn kém hơn lợi ích mà nó mang lại...

Nhận thức rõ các thách thức đó, nhiều địa phương trên thế giới đang áp dụng thành công cách tiếp cận bền vững, trước hết chú trọng tạo ra cơ chế hợp tác chặt chẽ, năng động giữa nhiều thành phần trong địa phương (doanh nghiệp, chính quyền địa phương, người dân...), phát huy được sức mạnh tập thể và sự sáng tạo của cả cộng đồng; đồng thời, tùy vào bức tranh toàn cảnh, bản chất của nền kinh tế, thế mạnh của địa phương để vạch ra các mục tiêu đột phá, triển khai đồng bộ, đặt con người chứ không phải công nghệ làm trọng tâm, mang lại lợi ích chung cho các bên. Bình Dương là ví dụ điển hình của Việt Nam, đang hoạch định chiến lược kinh tế - xã hội hướng tới xây dựng thành phố thông minh, trên nền tảng nghiên cứu thách thức và cơ hội, tiềm năng của Tỉnh để ứng dụng một cách sáng tạo các mô hình quốc tế.

2. Bình Dương: từ thực trạng đến khát vọng đổi mới

Cách đây 20 năm, tỉnh Bình Dương đã táo bạo thực hiện đồng loạt các đột phá với chiến lược công nghiệp hóa, đưa Tỉnh từ một địa phương thuần nông nghèo trở thành vùng công nghiệp tiêu biểu của cả nước, thu nhập bình quân đầu người đạt 108,6 triệu đồng/năm, tỉ trọng nông nghiệp từ hơn 90% GRDP giảm còn 4,3%, công nghiệp là 63% và dịch vụ là 23,5% (năm 2016). Với tầm nhìn xa và quyết tâm của lãnh đạo tỉnh, Bình Dương đã mạnh dạn đi đầu trong hợp tác công - tư, hợp tác quốc tế và lần lượt phát triển những con đường huyết mạch (Đại lộ Bình Dương, Mỹ Phước-Tân Vạn...), những khu công nghiệp mang tiêu chuẩn quốc

tế (Khu công nghiệp Việt Nam - Singapore, Mỹ Phước...), vươn lên đứng thứ hai và chiếm 9,4% tổng vốn đầu tư nước ngoài cả nước, thu nội địa lớn thứ ba cả nước (năm 2016), môi trường kinh doanh minh bạch với chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh xếp thứ tư cả nước (Chỉ số PCI năm 2016 do VCCI công bố), nhiều năm liên tục giữ mức tăng trưởng kinh tế ổn định (13% - 15% mỗi năm)¹. Các khu đô thị của Tỉnh lần lượt được xây dựng để đáp ứng nhu cầu người dân và doanh nghiệp, tiêu biểu là Thành phố mới Bình Dương và khu vực lân cận (4.200 ha).

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, Bình Dương đang phải đối mặt với những thách thức mới, mà căn nguyên chủ yếu là do nền kinh tế của Tỉnh vẫn dựa nhiều vào sản xuất truyền thống, giá trị gia tăng của sản phẩm thấp. Điển hình là đến cuối năm 2015, Đài Loan đã đầu tư vào Bình Dương 5 tỷ USD, chiếm 20,8% tổng vốn đầu tư nước ngoài của Tỉnh, nhưng đa phần là đầu tư vào các ngành nghề có giá trị gia tăng thấp, như gia công chế biến gỗ, dệt may. Tăng trưởng GRDP cao hàng năm đã cho thấy sự phát triển của Bình Dương, nhưng kéo theo đó là vật giá và chi phí lao động tăng, giảm lợi thế cạnh tranh trong lĩnh vực công nghiệp gia công giá rẻ. Nền sản xuất truyền thống đã thúc đẩy tăng nhanh dân số cơ học, nhưng chủ yếu là lao động có trình độ thấp, dẫn đến những bất cập về xã hội. Tình trạng ô nhiễm môi trường do các ngành gia công cũng đang là nguy cơ cần sớm được ngăn chặn.

Như vậy, để giải quyết triệt để các thách thức, Bình Dương cần chuyển hóa nền kinh tế: từ dựa vào sản xuất truyền thống, sang nền sản xuất công nghệ cao, nâng tầm các đô thị. Tuy nhiên, đây là hướng đi mới, đòi hỏi những phương thức phát triển mới.

Nằm trong Vùng Kinh tế trọng điểm phía Nam, Bình Dương có những lợi thế để chuẩn bị cho hướng đi trên, với gần 30 nghìn doanh nghiệp, hơn 3 nghìn doanh nghiệp đầu tư trực tiếp từ nước ngoài, đa phần là doanh nghiệp sản xuất, nằm trong 10.560 ha của 28 khu công nghiệp (được Chính phủ phê duyệt, nâng lên 14.790 ha trước năm 2020), hệ thống kết cấu hạ tầng quy hoạch

quy mô và đồng bộ. Đặc biệt, Bình Dương nằm trong khu vực tri thức cao của cả nước. Tỉnh có 8 trường đại học, 7 trường cao đẳng, 16 trường nghề, 45 trung tâm, cơ sở dạy nghề và nằm trong khu vực có hơn 120 trường đại học, cao đẳng trong bán kính 2 giờ đi ô tô. Bên cạnh đó, tình hình trong nước và thế giới cũng mở ra những cơ hội lớn cho tỉnh công nghiệp như Bình Dương. Việt Nam với nền chính trị ổn định, dân số vàng, số lượng hiệp định thương mại tự do hàng đầu thế giới, đang cùng Malaysia, Ấn Độ, Thái Lan, Indonesia (các nước MITI-V), trở thành điểm nóng đón nhận làn sóng dịch chuyển của nền sản xuất thế giới. Trên thế giới, nhiều xu thế phát triển mới đang mở ra hướng đi mới của thời đại, như cách mạng công nghiệp, xây dựng các thành phố thông minh (là chiến lược toàn lãnh thổ của Singapore, Hà Lan, Đài Loan...). Các mô hình này đang đặt ra những khó khăn lớn cho các nước có trình độ công nghệ chưa cao, đồng thời cũng là thời cơ vàng để bứt phá phát triển.

Đứng trước những thách thức mang tính căn bản, những tiềm năng và cơ hội mang tầm thời đại, từ nền tảng quan hệ quốc tế sâu rộng của Bình Dương, lãnh đạo tỉnh và Tổng công ty Becamex đã quyết định nghiên cứu, học tập các kinh nghiệm trên thế giới. Bình Dương rất quan tâm đến mô hình phát triển thành phố thông minh của Eindhoven (Hà Lan), trong đó lấy mô hình Ba Nhà (là mô hình hợp tác giữa Nhà nước - Nhà trường - Nhà doanh nghiệp) làm trọng tâm, các bên cùng chia sẻ kiến thức, nguyện vọng, từ đó cùng xây dựng kinh tế - xã hội của vùng. Sau khi nghiên cứu kỹ lưỡng về tiềm năng, những nét tương đồng, Bình Dương và Eindhoven đã kết nghĩa. Ngày 28/3/2016, Bình Dương công bố khởi động Đề án thành phố thông minh, áp dụng mô hình Ba Nhà, nhằm đặt những nền tảng cơ bản đầu tiên cho nền dịch vụ, sản xuất công nghệ cao, quy hoạch đô thị theo hướng thông minh trước năm 2021, tạo tiền đề tiến lên nền kinh tế tri thức, đón đầu xu thế cách mạng công nghiệp 4.0.

3. Mô hình phát triển Eindhoven²

Vào cuối thập niên 90 của thế kỷ XX, thành phố Eindhoven (thành phố công nghiệp của Hà

Lan) đã phải đối mặt với những khủng hoảng về kinh tế, xã hội. Hàng loạt tập đoàn, công ty chao đảo, phá sản (Philips, DAF...). Tỷ lệ thất nghiệp của Eindhoven ở mức trên 25%, Thành phố hầu như không có tiếng nói chung. Eindhoven đã phải đối mặt với những vấn đề lớn, phức tạp, như cần nhanh chóng nâng cao khả năng tạo ra giá trị và việc làm cho nền công nghiệp địa phương, phải tăng tốc đầu tư vào nghiên cứu và giáo dục, giá trị xã hội đang chịu nhiều áp lực lớn, sự phối hợp ở địa phương còn yếu kém, phải tạo ra được quá trình tái gắn kết và triển khai chiến lược lâu dài...

Trước những khó khăn đó, lãnh đạo thành phố Eindhoven đã quyết định thực hiện chiến lược đổi mới để tạo ra giá trị mới: tạo cơ chế phối hợp chặt chẽ, chính thức giữa chính quyền, viện, trường nghiên cứu và doanh nghiệp (bao gồm tập đoàn lớn lẫn các công ty vừa và nhỏ). Mô hình hợp tác này được gọi là mô hình Ba Nhà. Tại Hà Lan, thành phố Amsterdam có sân bay Schiphol - cảng hàng không nổi tiếng; thành phố Rotterdam có cảng biển hàng đầu thế giới. Hai cảng này đã mang lại những lợi nhuận kinh tế to lớn cho vùng. Thành phố Eindhoven không có những lợi thế đó, nhưng họ theo đuổi một tham vọng khác: dựa trên hợp tác Ba Nhà để xây dựng một "cảng" của tri thức và trí tuệ, của nghiên cứu khoa học, sản xuất công nghệ cao. Năm 2004, chương trình Brainport - "Cảng não" được hình thành với sự tham gia của Thành phố Eindhoven và 20 thành phố lân cận, được gọi là vùng Brainport Eindhoven và lập ra tổ chức phát triển Brainport để thực hiện chiến lược này. Brainport đã cải thiện hợp tác chuỗi cung ứng để tăng giá trị gia tăng cho nền kinh tế địa phương, thúc đẩy các viện, trường đầu tư vào "nguồn vốn nhân lực".

Các cải cách trên đã giúp vùng Brainport Eindhoven không những vượt qua khủng hoảng, mà còn trở thành một trong những trung tâm nghiên cứu, sản xuất công nghệ cao hàng đầu châu Âu. Tạp chí Fortune đã đánh giá "Thung lũng Silicon tiếp theo rất có thể là Eindhoven". Không chỉ tăng trưởng kinh tế, Eindhoven còn phát triển bền vững, tạo môi trường sinh sống tiện nghi cho người dân và đạt được danh hiệu khu vực thông

minh nhất thế giới vào năm 2011 do Diễn đàn Cộng đồng Thông minh thế giới (ICF) bình chọn.

4. Đề án thành phố thông minh: chiến lược đột phá của tỉnh Bình Dương

Học tập mô hình từ Eindhoven, tuy nhiên tỉnh Bình Dương tiếp cận ý tưởng thành phố thông minh theo cách riêng, khác với những phương thức tiếp cận thông thường xem thành phố thông minh là nơi ứng dụng các công nghệ tiên tiến để giải quyết các vấn đề cụ thể của xã hội. Theo góc nhìn của Tỉnh, thành phố thông minh có thể được hiểu là một hệ sinh thái năng động, sáng tạo, kết nối, trong đó mọi thành tố đều liên tục cải tiến, đổi mới và tối ưu hóa.

Đề án thành phố thông minh Bình Dương được xây dựng căn cứ trên 05 chương trình đột phá của Tỉnh ủy Bình Dương 2016-2020, là: (1) Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực (Chương trình số 20 CT/TU); (2) Phát triển đô thị văn minh, giàu đẹp (Chương trình số 22 CT/TU); (3) Phát triển dịch vụ hàm lượng tri thức cao phục vụ phát triển công nghiệp, đô thị (Chương trình số 24 CT/TU); (4) Huy động các nguồn lực để phát triển (Chương trình số 23 CT/TU); (5) Đổi mới thu hút đầu tư, nâng tầm quốc tế thương hiệu Bình Dương (Chương trình số 34 CT/TU). Từ đó, đề án hướng đến quy tụ nhiều nguồn lực cả trong và ngoài nước, hướng tới những giá trị mới của nền kinh tế khu vực và toàn cầu trong thế kỉ XXI, đặt con người và tri thức làm trọng tâm, lấy kết nối hợp tác “thông minh” làm phương châm để phát triển, vươn tới nền kinh tế linh động, sáng tạo, có khả năng thích ứng với những biến chuyển của thế giới, trong đó mô hình Ba Nhà là nền tảng.

- Mô hình Ba Nhà

Về lí luận, khái niệm mô hình Ba Nhà (Triple Helix) được 2 nhà khoa học là Henry Etzkowitz và Loet Leydesdorff khởi xướng từ giữa những năm 90 của thế kỉ XX và đã được nhiều địa phương thử nghiệm ứng dụng, trong đó có thành phố Eindhoven, Hà Lan. Học tập kinh nghiệm từ Eindhoven, mô hình Ba Nhà tại Bình Dương sẽ là mô hình thúc đẩy và chính thức hóa sự hợp tác mật thiết giữa chính quyền địa phương, các doanh nghiệp, các viện, trường

trong Tỉnh và liên kết linh động với các vùng khác. Trong mối quan hệ này, Nhà nước giữ vai trò lãnh đạo chung, doanh nghiệp và các viện, trường nhận trách nhiệm tương ứng của mình trên mỗi lĩnh vực. Mô hình này đã tạo ra đầu vào rộng lớn để cùng kiến tạo tầm nhìn chung dài hạn và thiết lập các chiến lược, chương trình hành động phù hợp, thúc đẩy Bình Dương phát triển năng động, sáng tạo. Sự cộng tác trong mô hình Ba Nhà, mặc dù đã được chính thức hóa, vẫn mang tính động và tự nguyện, vì trong nền kinh tế toàn cầu ngày nay, các mô hình tổ chức cũng nhắc theo cấp bậc sẽ không còn quan trọng như trước đây. Các bên liên quan trong hợp tác Ba Nhà sẽ cùng đóng góp vào tiến trình chung thông qua việc cùng chia sẻ những mối quan tâm, kiến thức, tư tưởng và tầm nhìn cụ thể cho sự phát triển trong tương lai. Đồng thời, họ có thể tham gia vào những dự án cụ thể, giúp cho tổ chức của mình đạt được vị thế cạnh tranh cao hơn ở cả trong lẫn ngoài vùng. Điều này cũng có nghĩa là các đối tác vẫn sẽ giữ sự độc lập và trách nhiệm của riêng mình. Hợp tác Ba Nhà sẽ đóng vai trò hỗ trợ mỗi đối tác tham gia có được những quyết định tốt hơn, phù hợp hơn với môi trường, đồng thời liên kết với mục tiêu chung của các bên.

Để triển khai đề án thành phố thông minh, Bình Dương đã chính thức thành lập Ban Chỉ đạo, Ban Điều hành, Hội đồng cố vấn Ba Nhà, Văn phòng thành phố thông minh để cùng định hướng và vận hành cho toàn đề án, với sự tham gia trực tiếp của các lãnh đạo cao nhất của Tỉnh. Các ban, hội đồng và các dự án đều hoạt động trên nguyên tắc phối hợp Ba Nhà, luôn kết hợp chặt chẽ với quốc tế, đặc biệt là với thành phố kết nghĩa Eindhoven. Công tác quản trị, tính minh bạch và hoạt động chia sẻ thông tin, dữ liệu luôn được chú ý đặc biệt. Thành phần các bên tham gia có thể thay đổi theo thời gian, thậm chí theo từng dự án.

Bộ tài liệu định hướng

Các mục tiêu và hướng dẫn cụ thể cho đề án thành phố thông minh Bình Dương được trình bày trong bộ tài liệu Bình Dương Navigator 2021 - *Chương trình chiến lược đột phá kinh tế - xã hội Bình Dương 2021, tầm nhìn 2030* (Quyết

định số 3206/QĐ-UBND của UBND tỉnh Bình Dương, ngày 21/11/2016). Bộ tài liệu này đã nêu ra viễn cảnh chung, xác định phương hướng phát triển, phân công và cam kết từng chương trình hành động cụ thể để xây dựng Bình Dương - với vai trò là bộ phận quan trọng của Vùng Kinh tế trọng điểm phía Nam - hướng đến thành phố thông minh, là khu vực mang tầm quốc tế về khoa học - công nghệ, kinh tế trong các lĩnh vực cải tiến sáng tạo, dịch vụ và sản xuất công nghệ cao. Chương trình là sự tổng hòa của nhiều nỗ lực, có sự tham gia đóng góp của nhiều bên liên quan, thuộc nhiều lĩnh vực khác nhau, vận động theo phương thức Ba Nhà và dẫn đầu bởi chính quyền tỉnh. Chương trình phát triển theo thời gian và luôn được cập nhật thường xuyên. Các hành động cụ thể có thể được thay đổi cho phù hợp với từng thời điểm, dựa trên khung sườn định hướng chung của đề án. Bộ tài liệu gồm 46 hành động cụ thể thuộc 14 chương trình, chia ra trong 4 lĩnh vực: “con người”, “công nghệ”, “doanh nghiệp”, “các yếu tố nền tảng”.

+ *Con người*: Đặt con người là trọng tâm của đề án, nội dung chính của phần này là lực lượng lao động, năng lực làm việc, khả năng hợp tác, trình độ giáo dục, kỹ năng và sự phù hợp giữa công việc - con người. Mục tiêu dài hạn của Bình Dương là phần đầu trở thành địa phương có sức cạnh tranh toàn cầu về thu hút, đào tạo, phát triển và giữ chân được những nhân tài khoa học - kỹ thuật để thúc đẩy đổi mới sáng tạo, tăng trưởng kinh tế. Các trung tâm thực nghiệm - không gian sáng tạo sẽ được phát triển ở Bình Dương. Đây là những không gian có sẵn máy móc thiết bị, sử dụng chung giữa viện, trường và doanh nghiệp để tạo điều kiện cho sinh viên thực hành, khởi nghiệp, cũng như các doanh nghiệp có điều kiện để phát triển các ý tưởng. Mục tiêu này sẽ được củng cố nhờ hạ tầng giáo dục tốt, môi trường làm việc năng động, hợp tác, trên cơ sở tài chính vững vàng, giúp Tỉnh có được lực lượng lao động tài năng, hiệu quả.

+ *Công nghệ*: Những dự án trong lĩnh vực công nghệ đều hướng đến mục đích tăng cường và thu hút các hoạt động nghiên cứu, phát triển,

khuyến khích sự đổi mới hợp tác, chuyển giao tri thức, gắn kết công nghệ mới với các ngành trọng điểm và đời sống xã hội, tạo điều kiện để công nghệ mới được thí điểm ở các môi trường thực tế vừa hỗ trợ cho nghiên cứu, đồng thời cải thiện cuộc sống người dân. Nhận diện được tầm quan trọng của yếu tố này, chính quyền địa phương sẽ lãnh đạo và có sự hỗ trợ đặc biệt, tập hợp các viện, trường, các công ty không chỉ trong nước, mà cả các tập đoàn lớn cùng chung tay xây dựng. Mục tiêu dài hạn của Bình Dương là phải có nền tảng tri thức vững chắc để có thể phục vụ được nhiều công ty sản xuất tiên tiến. Trong tương lai, cơ sở hạ tầng nghiên cứu, phát triển do tư nhân và Nhà nước tài trợ của không chỉ riêng Bình Dương, mà cả vùng Kinh tế trọng điểm phía Nam và các bên hợp tác chặt chẽ để tăng cường tính cạnh tranh trong sản xuất. Bình Dương có thể xây dựng tương lai tốt đẹp hơn cho người dân và các doanh nghiệp thông qua việc sử dụng công nghệ tiên tiến làm động lực phát triển kinh tế - xã hội.

+ *Doanh nghiệp*: Củng cố các doanh nghiệp hiện hữu và xây dựng doanh nghiệp mới là mục tiêu chính của các chương trình hành động trong lĩnh vực này. Bình Dương hiện nay đang có lợi thế rất lớn với chất lượng và số lượng các công ty sản xuất, tập trung thành các Khu công nghiệp quy mô. Tỉnh sẽ tiếp tục thúc đẩy xây dựng cơ sở dữ liệu doanh nghiệp và công thông tin về chuỗi cung ứng trong khu vực, xây dựng ngành công nghiệp phụ trợ, khu công nghiệp khoa học - công nghệ, vườn ươm doanh nghiệp với mô hình quốc tế. Bình Dương xác định hướng tới hệ sinh thái kinh doanh khởi nghiệp sáng tạo và mạng lưới chuỗi cung ứng với các nhà cung cấp vững chắc, có năng lực, luôn hội nhập, sẵn sàng, thu hút nhiều nhà đầu tư nước ngoài công nghệ cao.

+ *Các yếu tố nền tảng*: tập trung vào những điều kiện tiên quyết cho việc phát triển khu vực vững mạnh. Ví dụ, kết cấu hạ tầng tốt, xây dựng thương hiệu danh tiếng, môi trường kinh doanh thuận lợi, môi trường sống thoải mái và cuốn hút, các trung tâm văn hóa vui chơi giải trí - thể thao năng động, công nghệ thông tin băng thông rộng.

Bình Dương đặc biệt chú trọng vấn đề xây dựng cơ sở hạ tầng giao thông chiến lược trong và liên tỉnh, các trung tâm đầu mối cảng khô, cũng như phát triển hạ tầng công nghệ thông tin và truyền thông băng thông rộng, năng lượng ổn định để đáp ứng nhu cầu sản xuất tiên tiến. Bình Dương hướng đến hình ảnh tầm quốc tế không chỉ với danh tiếng là khu vực tốt để làm việc, sản xuất công nghiệp, mà còn là thành phố thông minh với môi trường sống năng động sáng tạo, phấn đấu trước năm 2021 gia nhập vào Diễn đàn Cộng đồng thông minh thế giới (mạng lưới bao gồm hơn 160 thành phố thông minh toàn thế giới).

Về vấn đề nguồn lực, việc chuẩn bị lộ trình chặt chẽ hướng đến thành phố thông minh sẽ tạo ra sức hút mạnh mẽ đối với các nhà đầu tư công nghệ, nguồn nhân lực trẻ năng động, đội ngũ trí thức cả trong và ngoài nước. Mô hình hợp tác Ba Nhà, lấy con người làm trọng tâm chứ không phải là công nghệ, sẽ giúp cho Bình Dương tạo ra môi trường năng động, thúc đẩy các trường đại học, doanh nghiệp và cộng đồng quốc tế cùng chung tay xây dựng, đem đến những ý tưởng, giải pháp, mô hình kinh doanh thông minh, mang lại lợi ích cho tất cả các bên. Ngoài ra, Bình Dương cũng có lộ trình xây dựng từng bước để tránh phân tán nguồn lực, bắt đầu từ những dự án có thể làm đòn bẩy cho nền kinh tế, tập trung vào những khu vực đô thị có vị trí chiến lược đã được quy hoạch tốt trước, sau đó dần dần lan tỏa ra khắp Tỉnh.

5. Vùng thông minh Bình Dương

Tại vùng thông minh Brainport Eindhoven, rất nhiều ý tưởng được áp dụng trên toàn vùng, đặc biệt là các chiến lược phi công nghệ như mô hình Ba Nhà. Bên cạnh đó, Brainport vẫn lấy thành phố Eindhoven làm khu vực trung tâm, trong giai đoạn đầu tập trung nguồn lực và các ý tưởng sáng tạo để thực nghiệm tại đây, nâng tầm thương hiệu Eindhoven trên trường quốc tế, từ đó phát triển dần ra 20 đô thị xung quanh.

Tương tự, Bình Dương đã quy hoạch một khu vực gọi là Vùng thông minh Bình Dương, được chọn lựa dựa trên các tiêu chí quốc tế, là nơi tập hợp những đô thị, khu vực nghiên cứu giáo dục và công nghiệp trọng điểm của Tỉnh.

Với sự hỗ trợ của Eindhoven, Vùng sẽ tập trung phát triển để đạt được các tiêu chí của Diễn đàn Cộng đồng thông minh thế giới, chính thức trở thành thành viên của cộng đồng này trước năm 2021. Từ đó, giúp Bình Dương mở rộng hợp tác với mạng lưới của hơn 160 tỉnh, thành thông minh, thịnh vượng thuộc cộng đồng, hòa mình với những xu thế phát triển mới của thế giới. Việc đạt danh hiệu trên sẽ tạo ra danh tiếng quốc tế, niềm tin cho các nhà đầu tư, doanh nghiệp, góp phần gia tăng vượt bậc trong thu hút đầu tư nước ngoài, thu hút các viện, trường nghiên cứu và lao động trí thức trên thế giới, hướng sự phát triển vươn đến kinh tế công nghệ cao.

Tỉnh cũng đặc biệt tiến hành đưa Thành phố mới Bình Dương (trung tâm của Vùng thông minh Bình Dương, hiện cũng là trung tâm chính trị - xã hội của Tỉnh) thành ví dụ điển hình về chiến lược phát triển mới, để thí điểm các ý tưởng mới, tạo ra nền tảng vững chắc, từ đó ứng dụng đồng bộ vào Vùng thông minh, hướng tới lan tỏa ra toàn Bình Dương và chia sẻ với khu vực. Ngay từ lúc khởi động cách đây 10 năm, Thành phố mới Bình Dương đã được định hướng đóng vai trò là trung tâm kết nối các đô thị, khu công nghiệp, dịch vụ trong và liên tỉnh, được trang bị cơ sở hạ tầng đồng bộ chuẩn quốc tế để trở thành nơi có môi trường sống và làm việc cuốn hút, hiện đại, thu hút nguồn lực tri thức, gắn kết người dân, chính quyền, viện, trường, doanh nghiệp.

Tóm lại, việc quy hoạch và xây dựng hướng tới thành phố thông minh là chiến lược lâu dài với nhiều thách thức, vì vậy, cần được cân nhắc kỹ lưỡng dựa trên tình hình kinh tế - xã hội của địa phương, cần vạch ra những hướng đi đúng đắn để tạo những đột phá mang tính nền tảng. Dựa trên tiềm lực công nghiệp, cơ sở hạ tầng và những đô thị mới đã được quy hoạch theo tiêu chuẩn quốc tế, Bình Dương không lựa chọn bước khởi đầu là ứng dụng giải pháp công nghệ nâng cấp từng mảng nhỏ trong đô thị (như quản lý giao thông, quản lý nước, chính phủ điện tử...), mà lựa chọn hợp tác chiến lược với thành phố Eindhoven (Hà Lan), ứng dụng mô hình Ba Nhà để phát triển đồng bộ, đưa nền kinh tế chuyển

dân sang sản xuất công nghệ cao, dịch vụ hàm lượng chất xám cao, nâng giá trị gia tăng và từng bước vươn tới thành phố thông minh theo tiêu chí của Diễn đàn Cộng đồng thông minh thế giới, đón làn sóng cách mạng công nghiệp 4.0. Bình Dương phấn đấu “*sẽ là thành phố thông minh đầu tiên được kết hợp tốt ba nhà*” tại Việt Nam như phát biểu chỉ đạo của Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc tại Lễ kỉ niệm “Bình Dương 20 năm phát triển” □

¹ Thông tin, số liệu được lấy từ báo cáo về kinh tế – xã hội của UBND tỉnh Bình Dương trong các năm 2015, 2016 và tháng 9 năm 2017

² Các số liệu về Eindhoven được lấy từ các báo cáo chính thức của chính quyền địa phương Eindhoven, Brainport Eindhoven, Eindhoven Academy, EIPO (Eindhoven International Project Office)

PHÁT HUY GIÁ TRỊ DI SẢN VĂN HÓA...

(tiếp theo trang 82)

du lịch văn hóa - lịch sử, phục vụ cho hoạt động phát triển du lịch. Đến lượt nó, du lịch trở thành kênh quan trọng để quảng bá hình ảnh của Thành phố và thu hút các nhà đầu tư đến với Thành phố. Bên cạnh đó, Thành phố còn tích cực, chủ động tham gia các sự kiện văn hóa để quảng bá du lịch, hình ảnh của Thành phố và thu hút khách du lịch đến với Thành phố, như “Liên hoan ẩm thực, món ngon các nước”, “Lễ hội bánh kẹo” lần đầu tiên được tổ chức tại Thành phố vào đầu năm 2013, Hội chợ du lịch quốc tế WTM tại Anh và Hội chợ du lịch CITM.

Du lịch được xem là ngành “công nghiệp không khói”, không chỉ đem lại nguồn lợi về kinh tế, mà còn góp phần quảng bá hình ảnh của đất nước, con người Việt Nam nói chung, TP Hồ Chí Minh nói riêng đến với bạn bè thế giới. Với những thế mạnh vượt trội so với các thành phố khác trong cả nước và khu vực, TP Hồ Chí Minh - nơi từng được mệnh danh là “Hòn ngọc Viễn Đông” có nhiều cơ hội phát triển ngành du lịch với các loại hình du lịch đa dạng, trong đó du lịch gắn với DSVH là loại hình du lịch hấp dẫn du khách. Vì vậy, TP Hồ Chí Minh cần tăng cường xúc tiến quảng bá đầu tư, thương mại để giới thiệu hình

ảnh Thành phố với các nước trên thế giới, nhằm thu hút khách du lịch đến với thành phố. Đặc biệt, cần chú trọng phát triển du lịch bền vững gắn với việc bảo tồn và phát huy các giá trị DSVH; giữ gìn cảnh quan, bảo vệ môi trường...; bảo đảm hài hòa tương tác giữa khai thác, phát triển du lịch với bảo vệ giá trị tài nguyên tự nhiên và nhân văn để vừa thỏa mãn nhu cầu của khách du lịch, vừa tạo động lực để phát triển kinh tế của Thành phố □

¹ Thành ủy TP Hồ Chí Minh, Chỉ thị số 07-CT/TU ngày 16/9/2016 về nhiệm vụ phát triển ngành du lịch Thành phố Hồ Chí Minh đến năm 2020

² UBND TP Hồ Chí Minh, Báo cáo số 1488/UBND ngày 19/8/2016 về nội dung Đề án “Định hướng phát triển du lịch Việt Nam trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, TP Hồ Chí Minh, 2016

³ Sở Du lịch TP Hồ Chí Minh, Báo cáo số 1232/DL-VP ngày 10/12/2015 về tình hình phát triển du lịch Thành phố giai đoạn 2011 – 2105 và phương hướng trọng tâm thời gian tới, 2015

⁴ UBND TP Hồ Chí Minh, Ban Chỉ đạo phát triển du lịch, Báo cáo 5 năm 2006 – 2010, phương hướng, nhiệm vụ năm 2011 ngành du lịch Thành phố Hồ Chí Minh, ngày 03/3/2011

⁵ UBND TP Hồ Chí Minh, Chương trình phát triển du lịch Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2007 – 2010 và những năm kế tiếp, 2008